

EGZAMIN GIMNAZJALNY OD 2012 ROKU

część humanistyczna

SAMORZĄDOWY OŚRODEK
DORADZTWA METODYCZNEGO
I DOSKONALENIA NAUCZYCIELI
w Kielcach

Życie to nieustanna szkoła lekcji udzielanych i przyjmowanych...

Czesław Banach

Koleżanki i Koledzy,

przedstawiamy informacje i materiały przydatne do przygotowania uczniów trzecich klas gimnazjum do egzaminu w części humanistycznej, który od 2012 roku będzie przebiegał według nowych zasad.

Mamy nadzieję, że nasz biuletyn pomoże nauczycielom w planowaniu i realizowaniu nowych zadań szkoły i przyczyni się do stałego podnoszenia efektywności pracy kieleckich gimnazjów.

Autorki

Małgorzata Miazga

Dorota Batóg

Kielce, listopad 2011 r.

Podstawy prawne egzaminu gimnazjalnego od 2012 roku

Podstawa programowa dla gimnazjów (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r.)

Rozporządzenie MEN o ocenianiu i klasyfikowaniu z dnia 30 kwietnia 2007 r. (z późn. zm)

Przebieg egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej

Pierwszego dnia zdający będą rozwiązywać zadania z języka polskiego oraz historii i wiedzy o społeczeństwie. Cały egzamin z części humanistycznej trwać będzie 150 minut.

Możliwe jest przedłużenie czasu trwania każdej części egzaminu (na podstawie orzeczenia lub opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej).

Egzamin gimnazjalny w części humanistycznej w bieżącym roku szkolnym odbędzie się 24 kwietnia 2012 roku według porządku:

Część 1: historia, wos – godz. 9.00, 60 min. (+20 min.)

Część 2: j.polski – godz. 10.45, 90 min. (+45 min.)

Wyniki egzaminu

Prace egzaminacyjne sprawdzają wykwalifikowani egzaminatorzy według jednolitych kryteriów.

Po sprawdzeniu prac ustala się wyniki egzaminacyjne w zakresach:

- język polski
- historia i wiedza o społeczeństwie

Każdy zdający otrzyma zaświadczenie o szczegółowych wynikach swojego egzaminu. Dla każdego z powyższych zakresów będą podane dwie liczby: wynik procentowy oraz wynik centylowy.

• **Wynik procentowy** to odsetek punktów (zaokrąglony do liczby całkowitej), które zdający zdobył za zadania mierzące wiadomości i umiejętności z danego zakresu. Na przykład jeśli zdający za zadania matematyczne zdobył 23 punkty spośród 30 możliwych do zdobycia, to uzyska wynik procentowy równy 77.

• **Wynik centylowy** to odsetek liczby gimnazjalistów (zaokrąglony do liczby całkowitej), którzy uzyskali z danego zakresu wynik taki sam lub niższy niż zdający. Na przykład zdający, którego wynik centylowy w zakresie matematyki wynosi 85, dowie się, że 85% wszystkich gimnazjalistów uzyskało za zadania matematyczne wynik taki sam jak on lub niższy, a 15% gimnazjalistów uzyskało wynik wyższy.

Co sprawdza egzamin gimnazjalny w części humanistycznej ?

- ▶ Opanowanie wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach ogólnych i szczegółowych zawartych w podstawie programowej dla III etapu edukacyjnego z zakresu języka polskiego, historii i wiedzy o społeczeństwie.
- ▶ Odnosi się także, w myśl zasady kumulatorywności, do wymagań przypisanych do wcześniejszych etapów edukacyjnych (szkoła podstawowa).

Podstawa programowa przedmiotu język polski- III etap edukacyjny – wymagania ogólne

- ▶ Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji – np. docieranie do informacji; rozumienie komunikatów; krytyczna ocena.
- ▶ Analiza i interpretacja tekstów kultury – np. poznawanie nowych gatunków; wartościowanie.
- ▶ Tworzenie wypowiedzi – np. wyraźniejsza świadomość funkcji środków językowych; tworzenie trudniejszych form wypowiedzi.

Podstawa programowa przedmiotu historia- III etap edukacyjny – wymagania ogólne

- ▶ Chronologia historyczna – np. sytuowanie wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych w czasie; porządkowanie; ustalanie związków.
- ▶ Analiza i interpretacja historyczna – np. wyjaśnianie związków przyczynowo-skutkowych; formułowanie wniosków.
- ▶ Tworzenie narracji historycznej – np. integrowanie informacji pozyskanych z różnych źródeł.

Podstawa programowa przedmiotu wiedza o społeczeństwie- III etap edukacyjny – wymagania ogólne

- ▶ Wykorzystanie i tworzenie informacji.
- ▶ Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.
- ▶ Znajomość zasad i procedur demokracji.
- ▶ Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.
- ▶ Znajomość zasad gospodarki rynkowej.

Informator - ważne źródło informacji

Zawiera:

- ▶ podstawy prawne,
- ▶ zwięzły opis egzaminu,
- ▶ przykładowe zadania egzaminacyjne z obudową.

Rodzaje i formy zadań testowych

rodzaj zadania	forma zadania	postać rozwiązania
OTWARTE	rozszerzonej odpowiedzi RO	rozprawka lub inna forma dłuższej wypowiedzi na zadany temat
	krótkiej odpowiedzi KO	rozwiązanie podane w formie pojedynczego słowa, wyrażenia lub zdania
	z luką L	wstawianie słowa lub wyrażenia brakującego w zdaniu
ZAMKNIĘTE	wyboru wielokrotnego WW	wskazanie prawidłowej lub najlepszej odpowiedzi spośród kilku odpowiedzi podanych
	na dobieranie D	dobranie (połączenie) pojęć z dwu kolumn w pary
	prawda-fałsz PF	ocena prawdziwości podanego twierdzenia

Zadania w informatorze nie wyczerpują wszystkich typów zadań, które mogą wystąpić w zestawie egzaminacyjnym. Nie ilustrują również wszystkich wymagań z zakresu języka polskiego, historii i wiedzy o społeczeństwie w podstawie programowej. Dlatego informator nie może być jedyną wskazówką do planowania procesu kształcenia w szkole.

Tylko realizacja wszystkich wymagań edukacyjnych zawartych w podstawie programowej jest gwarancją sukcesu na egzaminie gimnazjalnym.

Konstrukcja arkuszy egzaminacyjnych

- Test z języka polskiego będzie wymagał rozwiązania zadań zamkniętych i otwartych, napisania wypracowania.
- Test z historii i wiedzy o społeczeństwie zawierał będzie tylko zadania zamknięte.
- Nie zakłada się stałej liczby punktów za rozwiązanie poszczególnych testów.
- Wypowiedzi pisemne oraz zadania wymagające przedstawienia toku rozumowania będą oceniane holistycznie według upubliczniczonych ogólnych kryteriów.

Fragmenty informatora : przedmiot – język polski

- ▶ Zadania mogą odnosić się do tekstów literackich, popularnonaukowych lub publicystycznych.
- ▶ Sprawdzane będzie rozumienie zamieszczonego tekstu.
- ▶ Sprawdzana będzie znajomość utworów literackich lub dorobku autorów, których zgodnie z podstawą programową nie wolno pominąć w procesie kształcenia.
- ▶ Wśród zadań otwartych z języka polskiego znajduje się dłuższa wypowiedź pisemna w formie rozprawki, opowiadania, charakterystyki, opisu lub sprawozdania. Może też być sprawdzane opanowanie przez gimnazjalistę form użytkowych, takich jak podanie, życiorys i CV, list motywacyjny, dedykacja, a także list oficjalny, ogłoszenie i zaproszenie.

Sposób oceniania dłuższej wypowiedzi pisemnej na przykładzie rozprawki.

Przy ocenie uwzględnia się sześć aspektów: treść, segmentację tekstu, styl, język, ortografię i interpunkcję. W każdym z tych aspektów poziom wykonania określa się niezależnie od tematu rozprawki w następujący sposób:

Treść

Poziom 4: rozumowanie pełne (teza, argumentacja, wniosek*), argumentacja wyczerpuje wymagania tematu, wszystkie argumenty trafne

Poziom 3: rozumowanie pełne (teza, argumentacja, wniosek*), ale argumentacja nie wyczerpuje wymagań tematu, lub argumentacja wyczerpuje wymagania tematu, ale niektóre argumenty są nietrafne

Poziom 2: rozumowanie niepełne (nie jest jasne, za czym lub przeciw czemu zdający argumentuje), większość argumentów trafnych

Poziom 1: próba rozumowania (nie da się stwierdzić, za czym lub przeciw czemu zdający argumentuje)

Poziom 0: brak argumentacji lub praca nie na temat

* Gdy zdający nie formułuje wprost tezy lub wniosku, egzaminator ustala je na podstawie argumentów.

Segmentacja tekstu

Poziom 1: segmentacja konsekwentna

Poziom 0: segmentacja przypadkowa, brak segmentacji

Styl

Poziom 1: styl konsekwentny i dostosowany do przyjętej formy wypowiedzi

Poziom 0: styl niekonsekwentny lub niedostosowany do przyjętej formy wypowiedzi

Język

Poziom 2: najwyżej 3 błędy składniowe lub leksykalne, lub frazeologiczne, lub fleksyjne

Poziom 1: 4 błędy składniowe lub leksykalne, lub frazeologiczne, lub fleksyjne

Poziom 0: ponad 4 błędy składniowe lub leksykalne, lub frazeologiczne, lub fleksyjne

Ortografia

Poziom 1: najwyżej 2 błędy

Poziom 0: ponad 2 błędy

Interpunkcja

Poziom 1: najwyżej 3 błędy

Poziom 0: ponad 3 błędy

Przykłady zadań egzaminacyjnych z języka polskiego

Autor: Dariusz Kajdan

JANOSIK Jerzy, Jura Janosik, 1688-1713, chłop słowacki z Terchowej na dolnej Orawie, od 1711 harnaś, przywódca bandy zbójczej, złożonej z ok. 30 osób, działającej gł. na słowackich ziemiach Liptowa, Orawy i Spiszą, a także Moraw i Śląska, ale — wbrew legendzie — nie na Podhalu. Dokonał kilkunastu napadów rabunkowych. Ujęty w Klenowcu, gdzie przebywał „na zimowisku”, poddany torturom w czasie śledztwa, skazany przez sąd węg. w Liptowskim Św. Mikuluszu na śmierć przez powieszenie za „pośrednie zbrodnie”. Wyrok wykonano 17 (a. 18) III 1713.

Niemal wszystkie powyższe dane są beletryzacją tego, co naprawdę o Janosiku wiadomo, tj. że był to zbójnik działający na Słowaczynie, który zginął prawdop. w 1713. Stał się jednak bohaterem legendy i pieśni lud., wreszcie zaś, wyidealizowany i odrealniony, słowackim bohaterem narodowym, [...] „równającym świat”, biorącym od bogatej szlachty i kupców, rozdającym zagrabione pieniądze ubogim. Janosika i jego „honornych” zbójników popychać miała do rabunków [...] „górska natura”, nieokiełznany, ognisty temperament.

Wątek Janosika w folklorze i piśmiennictwie polskim jest tylko słabym odbiciem ogromnego bogactwa bajecznej tradycji zbójnickiej osnutej wokół tego bohatera w Słowacji; por. Ondraszek.

Władysław Kopaliński — „Słownik mitów i tradycji kultury”

Zadanie 1 (0-1)

Zapisz słownie datę (rok) urodzin Janosika.

Zadanie 2 (0-1)

Tekst hasła słownikowego poświęconego Janosikowi charakteryzuje

- A. nagromadzenie różnorodnych informacji.
- B. występowanie środków stylistycznych.
- C. dynamiczny sposób prowadzenia narracji.
- D. alfabetyczny układ przytaczanych wiadomości.

Zadanie 3 (0-1)

Jerzy Janosik pochodził

- A. spod słowackiego Liptowa.
- B. z Terchowej na Orawie.
- C. spod czeskiego Liptowa.
- D. z Terchowej na Podhalu.

Zadanie 4 (0-1)

Ondraszek to

- A. najsłynniejszy z trzydziestu zbójników Janosika.
- B. przywódca konkurencyjnej bandy z Podhala.
- C. słowacki odpowiednik naszego bohatera.
- D. herszt Janosikowych zbójników po śmierci harnasia.

Zadanie 5 (0-1)

Słowo „banda” zostało użyte w znaczeniu:

- A. grupa żyjąca ze sobą.
- B. „zgrana paczka”
- C. związek przyjaciół popełniających czyny będące w kolizji z prawem
- D. wszystkie wskazane odpowiedzi są poprawne

Zadanie 6 (0-1)

Wskaż zdanie, które najtrafniej opisuje losy Janosika:

- A. Napadał bogatych z chęci zysku.
- B. Ukochał wolność i pomagał biednym.
- C. Oddał życie za swoich przyjaciół.
- D. Walczył u boku cesarza i służył mu wiernie.

Zadanie 7 (0-1)

Janosik, Robin Hood, Batman to bohaterowie znani z książek, komiksów czy filmów. Pomagali słabszym i biedniejszym od siebie. Dobierz parami przywołane postacie i miejsca ich działania.

Janosik	las
Robin Hood	miasto
Batman	góry

Zadanie 8 (0-1)

Janosik, Robin Hood, Zorro, bohaterowie książek, komiksów czy filmów, są do siebie bardzo podobni. Walczyli w imię sprawiedliwości. Dobierz parami przywołane postacie i ich atrybuty.

Janosik	szpada
Zorro	łuk
Robin Hood	ciupaga

**Przykłady zadań egzaminacyjnych z języka polskiego z rozwiązaniami
i odwołaniem do wymagań egzaminacyjnych**

Autorka: Małgorzata Miazga

Aleksander Fredro ZEMSTA

Scena czwarta

WACŁAW

Przed godziną z trwogi mdleje,
Za godzinę - wzorem męstwa;
To nie widzi podobieństwa,
To ma więcej niż nadzieję. -
O pći piękna, luba, droga!
Twoja radość, twoje żale -
To jeziora lekkie fale:
Jedna drugą ciągle ściga -
Ta się schyla, ta się dźwiga,
Ale zawsze w blasku słońca,
Zawsze czysta i bez końca! -
A my, dumni władcy świata,
Mimo siebie pochwyceni,
Za tym cieniem, co ulata,
Całe życie, z chwili w chwilę,
Przepędzamy jak motyle.

Zadanie 1

W świetle wypowiedzi Wacława celem mężczyzn jest:

- A. łapanie motyli
- B. życie chwilą
- C. szukanie idealnej kobiety
- D. dążenie do władzy

Wymagania ogólne

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń doskonali sprawność analizy i interpretacji tekstów kultury; [...] wykorzystuje poznane pojęcia w refleksji o literaturze i wartościach.

Wymagania szczegółowe

1.2. Uczeń rozpoznaje problematykę utworu.

Rozwiązanie

C

Zadanie 2

Według Wacława główną cechą kobiet jest:

- a. bojaźliwość
- b. zmienność uczuć
- c. czystość
- d. optymizm

Wymagania ogólne

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń doskonali sprawność analizy i interpretacji tekstów kultury; zyskuje nowe narzędzia, dzięki którym jego lektura jest coraz dojrzała, bardziej świadoma i samodzielna; [...] wykorzystuje poznane pojęcia w refleksji o literaturze i wartościach.

Wymagania szczegółowe

2.4. Uczeń wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych z zakresu słownictwa (metafory).

Rozwiązanie

B

Zadanie 3

Swoją opinię o kobietach Wacław sformułował na podstawie :

- a. opowieści Papkina
- b. rozmów z Klarą
- c. historii sporu Cześnika z Rejentem
- d. zwierzeń Podstoliny

Wymagania ogólne

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń doskonali sprawność analizy i interpretacji tekstów kultury; [...] stopniowo zaczyna poznawać dzieła klasyczne ważne dla kultury polskiej i światowej.

Wymagania szczegółowe

3.2. Uczeń uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty: całość utworu.

Rozwiązanie

B

Zadanie 4

Zwracając się do kobiet (płci pięknej), Wacław używa określenia „luba”. Słowo to jest:

- a. neologizmem
- b. wyrazem gwarowym
- c. archaizmem
- d. zgrubieniem

Wymagania ogólne

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Uczeń samodzielnie dociera do informacji; rozumie komunikaty o coraz bardziej skomplikowanej organizacji [...] podejmuje refleksję nad znaczeniami słów i dąży do ich dokładnego rozumienia.

Wymagania szczegółowe

3.3. Uczeń dostrzega zróżnicowanie słownictwa (rozpoznaje archaizmy).

Rozwiązanie

C

Fragmenty informatora : przedmiot – historia i wiedza o społeczeństwie

Zadania egzaminacyjne z historii i wiedzy o społeczeństwie:

- ▶ mają formę zamkniętą,
- ▶ są zróżnicowane pod względem sprawdzanych wiadomości i umiejętności,
- ▶ charakteryzują się różnym poziomem trudności,
- ▶ odwołują się do różnych epok i różnorodnej tematyki,
- ▶ odnoszą się do zróżnicowanych materiałów źródłowych.

Przykłady zadań egzaminacyjnych z historii i wiedzy o społeczeństwie z rozwiązaniami i odwołaniem do wymagań egzaminacyjnych

Historia

Autorka: Dorota Batóg

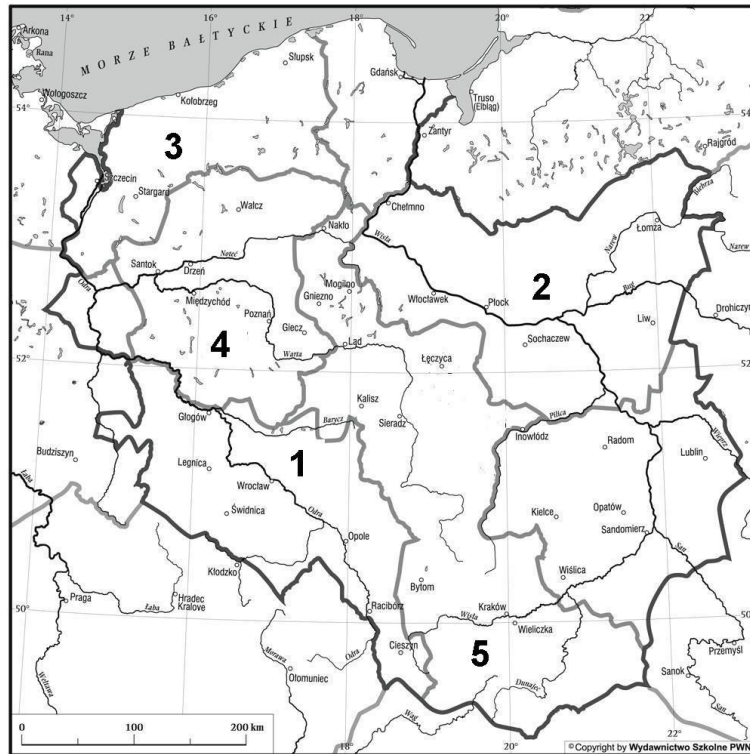
Materiały do zadań 5–9

KRONIKA (fragment)

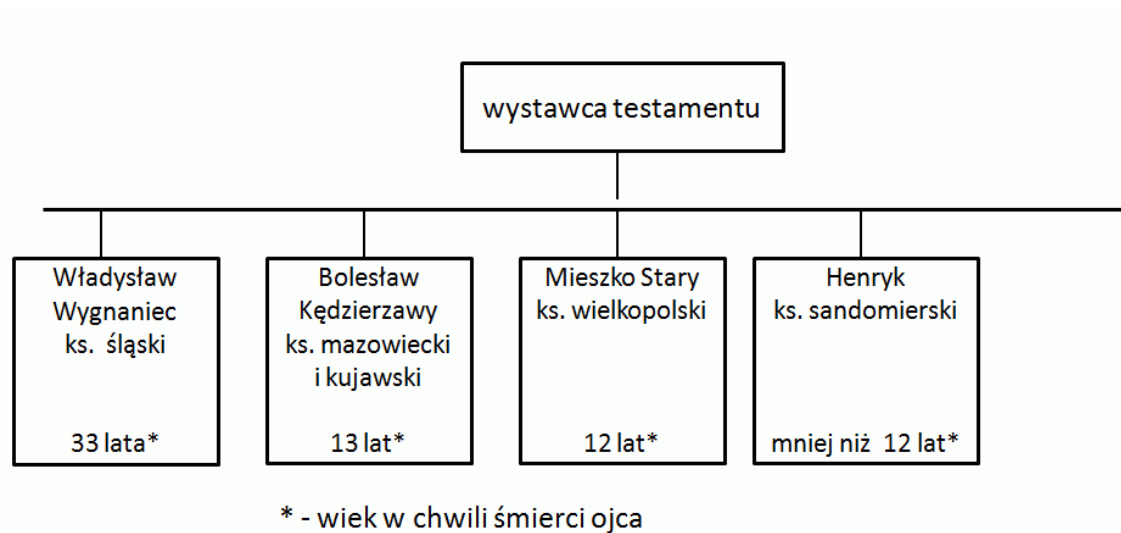
Gdy poczuł, że [los] żąda już od niego śmiertelnej powinności, poleca spisać dokumenty testamentowe. Przekazuje w nich w spadku czterem synom i to, co osiągnięte zasługami przodków, i następstwo w królestwie, wyznaczając stałe granice czterech dzielnic w ten sposób, że w rękę najstarszego miało pozostać i księstwo dzielnicy krakowskiej, i władza zwierzchnia.

Mistrz Wincenty zwany Kadłubkiem, *Kronika polska*,
przeł. i oprac. Brygida Kürbis, Wrocław 1992.

MAPA

TABLICA GENEALOGICZNA (fragment)

Zadanie 1

Testament, o którym mówi KRONIKA, został sporządzony

- A. pod koniec XI w.
- B. w 1. połowie XII w.
- C. w 2. połowie XII w.
- D. na początku XIII w.

Zadanie 2

Wystawcą testamentu, o którym mówi KRONIKA, był

- A. Mieszko I.
- B. Bolesław Krzywousty.
- C. Kazimierz Odnowiciel.
- D. Władysław Herman.

Zadanie 3

Na mocy testamentu, o którym mówi KRONIKA, księstwo dzielnic krakowskiej i władzę zwierzchnią jako pierwszy objął

- A. Władysław Wygnaniec.
- B. Mieszko Stary.
- C. Bolesław Kędzierzawy.
- D. Henryk Sandomierski.

Zadanie 4

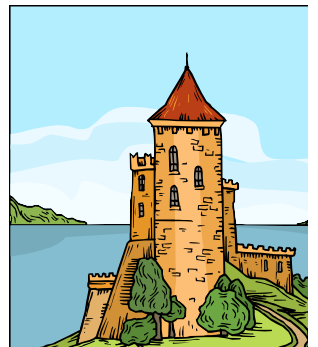
W którym szeregu poprawnie przyporządkowano imiona książąt do numerów dzielnic, które odziedziczyli?

- A. Władysław Wygnaniec – 1, Mieszko Stary – 4, Bolesław Kędzierzawy – 2.
- B. Władysław Wygnaniec – 2, Mieszko Stary – 3, Bolesław Kędzierzawy – 5.
- C. Władysław Wygnaniec – 4, Mieszko Stary – 5, Bolesław Kędzierzawy – 3.
- D. Władysław Wygnaniec – 1, Mieszko Stary – 3, Bolesław Kędzierzawy – 3.

Zadanie 5

Skutkiem testamentu, o którym mówi KRONIKA, było

- A. utworzenie pierwszego arcybiskupstwa w Gnieźnie.
- B. rozbicie dzielnicowe państwa Piastów.
- C. wzmocnienie władzy centralnej w państwie Piastów.
- D. zawarcie unii polsko-litewskiej.

Wymagania ogólne do zadań 1-5

I. Chronologia historyczna.

Uczeń sytuuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w czasie oraz porządkuje je.

II. Analiza i interpretacja historyczna.

Uczeń wyszukuje oraz porównuje informacje pozyskane z różnych źródeł i formułuje wnioski.

Wymagania szczegółowe do zadań 1-5

14.1,2. Polska dzielnicowa i zjednoczona. Uczeń sytuuje w czasie i przestrzeni Polskę okresu rozbicia dzielnicowego, opisuje postanowienia statutu Bolesława Krzywoustego.

Rozwiązania

1. B, 2. B, 3. A, 4. A, 5. B

Wiedza o społeczeństwie

Zadanie 6

W Rzeczypospolitej Polskiej władzę ustawodawczą sprawują

- A. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów.
- B. Senat Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów.
- C. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej i Senat Rzeczypospolitej Polskiej.
- D. Sąd Najwyższy i Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

Zadanie 7

Najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej jest

- A. Marszałek Sejmu.
- B. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.
- C. Marszałek Senatu.
- D. Prezes Rady Ministrów.

Zadanie 8

W Rzeczypospolitej Polskiej władzę wykonawczą sprawują

- A. Rada Ministrów i Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.
- B. Marszałek Sejmu i Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.
- C. Marszałek Sejmu i Rada Ministrów.
- D. Marszałek Sejmu i Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Zadanie 9

Nadzór nad działalnością sądów powszechnych w Rzeczypospolitej Polskiej sprawuje

- A. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.
- B. Rada Ministrów.
- C. Sąd Najwyższy.
- D. Naczelny Sąd Administracyjny.

Wymagania ogólne do zadań 6–9

V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń opisuje sposób działania władz publicznych i innych instytucji.

Wymagania szczegółowe do zadań 6–9

13.1. Władza ustawodawcza w Polsce. Uczeń przedstawia zadania i zasady funkcjonowania polskiego parlamentu, w tym tworzenia ustaw.

14.1,2. Władza wykonawcza. Uczeń wskazuje najważniejsze zadania prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Wyjaśnia, jak powoływany jest i czym zajmuje się rząd polski.

15.1. Władza sądownicza. Uczeń przedstawia organy władzy sądowniczej, zasady, wedle których działają sądy (niezawisłość, dwuinstancyjność).

Rozwiązania

6. C, 7. B, 8. A, 9. C